

ЕПІДЕМІОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ІКСОДОВОГО КЛІЩОВОГО БОРЕЛІОЗУ В СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ.

Псарьов В.М., Христенко Г.І., Підпригора Р.І., Жук П.І.
Сумська обласна санітарно – епідеміологічна станція

Особливості природних умов у Сумській області, насамперед її рослинного і тваринного світу, є сприятливими для виникнення і функціонування природних вогнищ іксодового кліщового бореліозу ІКБ. В тому числі в забезпеченні циркуляції збудника ІКБ важливу роль відіграють іксодові кліщі – *I. ricinus* та *D. reticulatus*, які поширені як у зоні Полісся, так і у зоні лісостепу. Станом на 01.10.2008 року виявлено 104 природних вогнища ІКБ на територіях всіх районів області, а також у м. Суми та Шостка.

Перші природні вогнища ІКБ були виявлені у Краснопільському, Лебединському, Недригайлівському та Ямпільському районах протягом 1989 – 1998 років за результатами досліджень іксодових кліщів.

За період з 2002 по 2005 роки на базі Львівського науково – дослідницького інституту епідеміології та гігієни були досліджені сироватки крові хворих з підозрою на захворювання ІКБ, осіб з контингентів груп ризику на наявність антитіл до збудників ІКБ, а також вивчався стан інфікованості бореліями кліщів з окремих територій. Результати лабораторних досліджень засвідчили наявність значної кількості природних вогнищ ІКБ на території області.

У 2002 році при дослідженні сироваток крові 12 працівників Хрещатинського лісгоспу Кролевецького району у 11 (91,7 %) виявлені антитіла до збудників ІКБ (титри від 1:16 до 1:256).

У 2004 році титри антитіл до борелій (від 1:16 до 1:528) були виявлені у 8 працівників Глухівського держлісгоспу (100 % обстежених).

У 2005 році при дослідженні крові 26 працівників Шосткинського лісгоспу в 15 з них (57,7 %) виявлені антитіла до збудників іксодового кліщового бореліозу в титрах від 1:16 до 1:128.

Протягом 2002 – 2005 років за результатами дослідження кліщів були виявлені природні вогнища іксодового кліщового бореліозу на околицях 12 населених пунктів Буринського, Великописарівського, Глухівського, Охтирського, Роменського, Серединобудського, Шосткинського та Ямпільського районів, а також підтверджений факт інфікованості кліщів поблизу населеного пункту Лебединського району. Питома вага інфікованих кліщів коливалась у межах від 5 % до 18,5 %.

За період з 2002 року та 9 місяців 2008 року серед населення області зареєстровано 105 випадків захворювання на ІКБ, причому середньообласний показник захворюваності перевищував рівні захворюваності в Україні (крім 2007 р.)

Найбільша кількість випадків захворювання була зареєстрована у м. Суми – 68 або 64,7 % від їх загальної кількості в області. 8 хворих було виявлено у м. Шостка, 7 – у Сумському районі, 6 – серед мешканців Кролевецького району, по 4 – в Краснопільському та Охтирському, по 1 випадку виявлено у Великописарівському, Глухівському, Конотопському, Лебединському, Путивльському, Роменському, Шосткинському районах.

У зазначений період захворіло 12 дітей (або 11,4 % від загальної кількості хворих) та 93 (88,6 %) дорослих.

З 105 хворих 92 (87,6 %) вказували на факт нападу кліщів, 6 – на укусу невідомої комахи (5,7 %).

Активність кліщів проявлялася з квітня по листопад, проте найбільша кількість хворих вказує на напад кліщів протягом травня – липня та вересня – жовтня: квітень – 6, травень – 19, червень – 17, липень – 17, серпень – 9, вересень – 11, жовтень – 12, листопад – 1.

У 94 хворих на Лайм – бореліоз (89,5%) інфікування відбулось на території Сумської області, в тому числі 49 (52,1 %) – у межах населених пунктів, що свідчить про процес урбанізації вогнищ ІКБ.

Ранній період захворювання ІКБ проявився у еритемній формі у 100 хворих з 105 (95,2 %). Слід зазначити, що наявне співвідношення між хворими з еритемними та безеритемними формами захворювання свідчить про неповну реєстрацію випадків захворювання.

У 31,4 % хворих діагноз ІКБ був підтверджений за допомогою лабораторних методів досліджень, що проводились у лабораторіях за межами області.

Всім хворим діагноз ІКБ було встановлено після звернення за медичною допомогою з приводу захворювання. З 2007 року в області проводиться робота по активному виявленню хворих та проведенню профілактичних заходів у вогнищах: за період з 2007 року та 9 –ти місяців 2008 року в ході подвірних обходів у населених пунктах, де були зареєстровані випадки захворювання на ІКБ, медичними працівниками було опитано/оглянуто 2874 особи, з них 2 відмічали факт нападу кліщів. Потерпілим від укусу кліщів був призначений курс антибіотикопротекції.

Інформаційно – роз'яснювальна робота серед населення області ІКБ та його профілактики залишається недостатньою, про що свідчать факти несвоєчасного звернення за медичною допомогою хворих: з 32 хворих у 2008 році в перші 3 дні від початку захворювання звернулись за медичною допомогою 5, на 4-5-й день – 2, 6 -14-й – 2, 15 – 30-й – 11, через 1-2 місяці – 11, через 3 місяці і більше – 8 хворих.

Резюме: станом на 01.01.2008 року на території області виявлено 104 природних вогнища ІКБ, в тому числі і у межах населених пунктів. Показники захворюваності не відображають її реальний стан. Актуальними залишаються питання щодо виявлення нових природних вогнищ ІКБ, проведення діагностичних досліджень всім хворим з підозрою на ІКБ, підготовки медичного персоналу з питань діагностики і профілактики даного захворювання та відповідної інформаційно – роз'яснювальної роботи серед населення.